

Унікальні біотичні комплекси крейдових відслонень на півночі Луганщини

Василь Шепітько

Актуальність дослідження

Луганська область, у порівнянні з іншими областями України, що знаходяться в степовій зоні, завдяки сильній розчленованості рельєфу, все ще зберігає значні площі мало трансформованих природних територій. Незважаючи на повне розорювання вододільних ділянок, зберігаються цілинні степові масиви, що стало можливим внаслідок наявності малопродуктивних земель, що знаходяться в межах долинно-балкових систем і в місцях виходів кам'янистих порід.

- Важливість даного дослідження є насамперед наукова: спостереження за зміною біорізноманіття у порівнянні з минулими дослідженнями, індикативні ознаки пов'язані зі зміною кліматичних умов останніх років та антропогенного навантаження. Також збереження великої кількості зникаючої біоти від повного винищення. І насамперед збільшення площі ПЗФ як Луганської області, так і всієї країни.

Мета і завдання

- Метою обстеження було встановлення наукової цінності обстежуваної території, щодо створення на них об'єктів природно-заповідного фонду України.
- Головним завданням стало обґрунтування наукової цінності територій під створення заказників на основі червонокнижних знахідок рослин та тварин, а також живих організмів, що входять в міжнародні, обласні та районні списки.

Методика та матеріали

- Всі головні обліки проведено на маршрутах, головним чином за двома типами даних:
 - 1) прями спостереження тварин;
 - 2) реєстрація видів за слідами життєдіяльності;

Узагальнення даних

- Всі знахідки заносились до таблиці “Поширення видів за ділянками обліку”

Вид	ПЯ	ХВОР	ЛБ
<i>Сарна європейська</i>	—	+	—

Типи обстежених ділянок

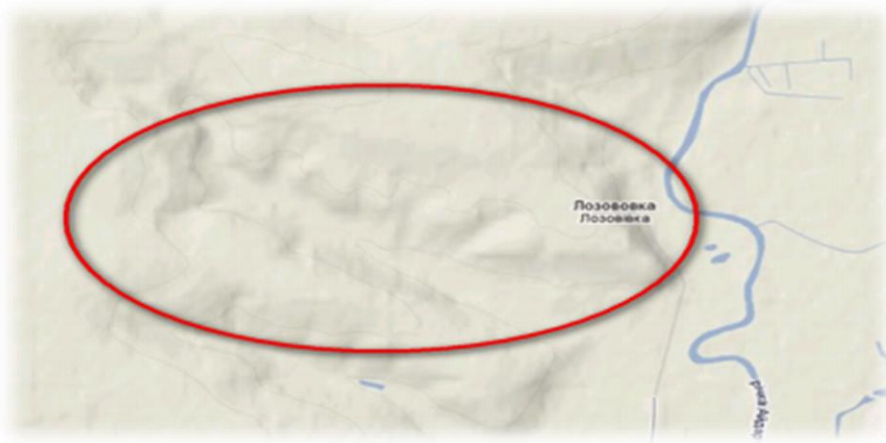
- Ділянки мають характерні риси: це пагорби в основному з крейдяними виступами, схили з піщаним та супіщаним ґрунтом, також борові балки та рівнинні фації ковилового степу і при берегові біоценози р. Айдар.

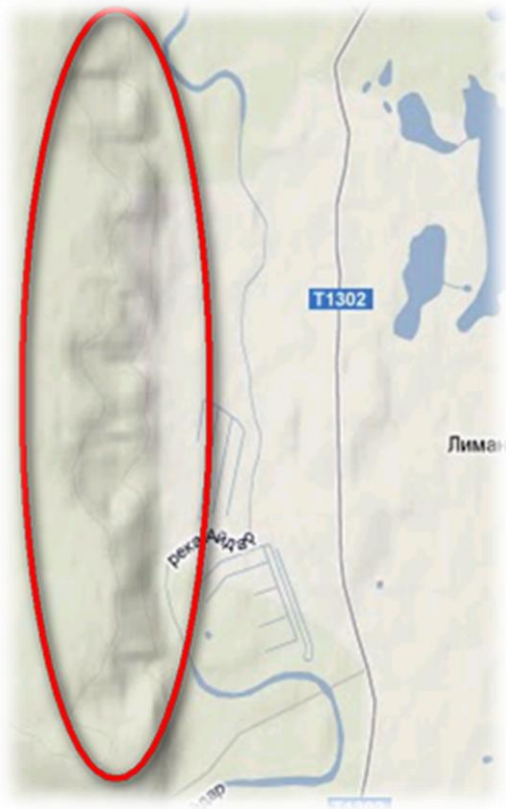
Хворостянівська ділянка

Ділянка “Плоский яр”

Балакарівська ділянка

Спільна характеристика ділянок

- Всі ділянки мають збіднене фауністичне різноманіття. Це пов'язано з антропогенним навантаженням минулих літ. Нині дані об'єкти дослідження зазнають впливу не раціонального випасу худоби, надмірної мисливської діяльності та сінокосіння. Також негативним є те, що всі прилеглі території повністю розорані.

Огляду видового різноманіття

- Відмічено 1 раритетний вид.
- Найбільше видове різноманіття на «хворостянівській» ділянці (9)
- Найменше різноманіття відмічене на ділянці «Плоский яр» (6)

Таблиця 1. Поширення видів за ділянками обліку

Вид	ПЯ	ХВОР	ЛБ
<i>Сарна європейська</i>	—	+	—
<i>Свиня дика</i>	—	+	—
<i>Борсук європейський</i>	—	+	—
<i>Вовк</i>	—	—	+
<i>Лисиця руда</i>	+++	+++	+++
<i>Засць сірий</i>	++	++	++
<i>Бобер європейський</i>	—	—	+
<i>Бабак степовий</i>	—	—	+
<i>Сліпак</i>	—	+	+
<i>Тушкан великий</i>	+	—	—
<i>Полівка лучна</i>	+	—	—
<i>Строкатка степова</i>	=	=	=
<i>Канюк степовий</i>	—	+	—
<i>Сиворакиа звичайна</i>	—	—	+
<i>Пугач</i>	—	+	—
<i>Прудка ящірка</i>	+++	+++	+++

Розподіл рослинних знахідок

– Всього відмічено 17 Червонокнижних знахідок

– До Зеленої книги України занесено 7 видів

– Найбільше різноманіття, за раритетними знахідками має “балакарівська” ділянка

Таблиця 2. Поширення видів рослин, що потребують охорони за ділянками обліку

Вид	ПЯ	ХВОР	БАЛ
<i>Полин біло-повстяна</i>	—	—	+
<i>Астрагал крейдололюбивий</i>	—	—	+
<i>Желтушник крейдяний</i>	—	—	+
<i>Ісоп крейдяний</i>	—	—	+
<i>Келерія Талієва</i>	+	—	+
<i>Льянка крейдяна</i>	—	—	+
<i>Левкой пахучій</i>	—	—	+
<i>Оносма донська</i>	+	+	+
<i>Ранник крейдяний</i>	+	—	+
<i>Ковила Лессінга</i>	+	+	+
<i>Ковила волосиста</i>	+	+	+
<i>Двурядник крейдяний</i>	+	+	—
<i>Простріл розкритий</i>	—	+	—
<i>Ковила периста</i>	+	+	—
<i>Ковила красива</i>	+	+	—
<i>Простріл луговий</i>	+	—	—
<i>Ковила дніпровська</i>	+	—	—

Висновки

- Було виявлено унікальні комплекси, які в свою чергу цінні раритетними видами як фауни так і флори. З них унікальними є поселення бабака та виявлено осілі популяції вовка. Дуже цінними є зразки видів, що формують основу стійких трофічних ланцюгів - тушкан великий, полівка лучна, копитні (сарна європейська та дикий кабан).
- З рослинних угруповань відмічено цінні формації з сімейства ковилових, що внесені як до Червоної книги України так і в Зелену книгу України.
- Усі оглянуті території мають стійке біорізноманіття, тому при надбанні природоохоронного статусу вони стануть цілком здатні до саморегуляції та самовідновлення. Дані ділянки можна також розглянути як місце самовідновлення популяцій "мисливської" фауни, і в подальшому як результат збільшення чисельності видів, відбуватиметься їх подальше розселення до інших територій екомережі. Тож власне комплекси крейдяних відслонень представляють собою перспективні ділянки для створення об'єктів природно-заповідного фонду.

A photograph of a sunset over a forest. The sun is low on the horizon, partially obscured by the dark silhouettes of trees. The sky is a mix of blue and orange, with wispy clouds. The text "Дякую за увагу!" is overlaid in the center in a yellow, italicized font.

Дякую за увагу!